

• MATTIN •

‘Goenkale’, mila eta bat ale

• ISABEL ALBA ETA EDORTA JIMENEZ •

[EUSKAL HERRIKO GIDOILARIEN ELKARTE PROFESIONALEKO ZUZENDARITZA BATZORDEAREN IZENEAN]

Goenkale, mila ale! Postariak zaku bete eskutitz dakar. Denak, hala ETBk bere etxeko postontzian uzten dituen horiek, nola besteak, lausenguz eta zorion hitzez beteak. Ulergarria, bai, milagarren alea ospatzea. Haatik, guk, Euskal Herriko Gidoilarien Elkarte Profesionala garen aldetik, kale horretako alde ezkutetara zuzenarazi nahi ditugu irakurlearen begiak.

Goenkale dela eta, guk, gidoilariak garen aldetik, alde batera utziko dugu oraingoz gidoien kalitateari buruzko eztabaida, hori ere aberasgarri gerta litekeen arren. Begiratu beharrekoa da, aldiz, Kale horretan biziarazten direnen gidoiak —irakur hau ondo, arren— azken fasean baidarik ez direla euskaraz lantzen, edo sortzen. Bai jaun-andreok, gure *Kale kuttunean* —errealitatean bezalaxe?— azken elkarriketa ez den beste guztia gazteleraz egiten baita. Mila aletako milaka elkarriketak euskaraz sortu dira. Horien atzean izan diren mila gidoiak ez. Nork sortu ditu gidoiak, ordea?

Goenkale kaleko gidoiak ez ditu euriak ekarri, egia. Horrela etorriak izan balira baino garestiagoak ez direla suertatu izan bezain egia handia. Kale horretakoak historiako mila gidoi merkeenak izan direlakoan gaude. Ikusleen aldetik arrakastatsua izan dela? Zorionak. Baina Arralden txapela janzteko ez da derigorrezkoa arrakasta eta *lan-baldintza duinak* bertso berean sartzea. Goenkale ez den beste edozein kaltetan bai, gidoilariaren duintasuna eta ikuslegoaren euspina batera baitabiltza.

Goenkale mila gidoi horietako orrialdeetan sartu dutenek, eskaletagileek, elkarriketa sortzaileek eta gidoi-editoreek, ez dute Madrilen

edota Katalunian lan beragatik ordaintzen denaren ezta erdia ere jaso. Mila aleak mahats aleak balira, horietatik sorturiko ardotik sortzaileek edan dutena, hutsaren hurrengoa. Eta inork horri huskeria irizten baldin badio, eta azken batean garrantzizkoena gidoilariak lan egiten dutela dela uste baldin badu, jakin beza mundu guztiak ezen Jaunaren mahastietan lan egiten duten edo egin izan duten asko lan-kontraturik gabeko lan-gile (izan) direla, eta jakin bezate denek horrela ez denetan lan-kontratuak inoren lotsa sentitzeko modukoak direla.

Mila mahats aleak norenak diren erabakitzea ez dagokio gidoilariari. Haatik, legeak dio (Jabego Intelektualari Buruzko Legeak

dioena) horrek, sortzailea den aldetik, bere eskubideak dituela, eta eskubide horietako zenbait besteganezin eta ukaezin direla. Arraldeko liburutegian ez dute lege horren alerik. Goenkale horretan izan diren sortzaileetarik, bakarrak ere ez du eskubide tantarik edan.

Zorionez hemen dugu milaurteko berria, hemen da mila eta bat alea, eta honez gero ez daukate atzera egiterik. Zeren eta lehenago oihartu izan balira, praktiketako neska-mutilak gidoilari! Eta ez pentsa azken hori Bar Sobian botatako ahoberokeria denik. Arraldeko telefono-zentraltxoan behin baino gehiagotan entzundakoa. Lastima zentraltxo horrekin beste telesail bat ez osatzea!

Bestalde, ikustentzutekoen industria propioa, bertokoa, Arraldeko lantegitik polito bultzatu dela aditzeak barregurea ematen digu. Lantegi horretan ez dira gidoilariaren lanari dagozkion ezta behinenak ere betetzen, gidoilariaren beraren hitza eta iritzia gauerdiko eztul modura hartzen dira eta, azkena, lausengu eta koipez beteriko eskutitzekin batera, postariak diru politik

Sektorea osatzen dugun auzokide guztion alde egin beharrean, ETBk kale jakin batekoak aterpetzen ditu bereziki; Pausoka kalekoak, argi esanda

uzten ditu ekoiztetxe jakin baten kutxatilan.

Gurean, ezinezko ote da Katalunian TV3 telebis-tak Kataluniako Gidoilarien Elkarte Profesionalarekin (GAC) batera sinaturik duena bezalako hitzarmena egitea? Hitzarmena ez da guretzat bakarrik eskatzen dugun ezer, bestalde. Aipatu telebista kate horrek ikustentzutekoen industriako beste eragile batzuekin ere hitzarmenak egin ditu. Horien arabera, badira gutxienezko ukaezin batzuk, Jabego Intelektualari Buruzko Legea betetzen da eta zenbait kasutan irabazien zatitxo bat, horrelakorik egonez gero, telesailaren sortzaileei banatzen zaie.

Honetan ETBk ez du kale egiteko eskubiderik. Esan behar da, aldiz, sektorea osatzen dugun auzokide guztion alde egin beharrean, ETBk kale jakin batekoak aterpetzen dituela bereziki; Pausoka kalekoak, argi esanda. Sortzez eta izatez ETB ez da ba denon etxea, denon zergateilez eginiko etxea denez gero? Ala ez?

••• MARIBI UNAMUNO

Ekinozinoa

Ekinozioaren autua deigarri egin zait; iluna eta argia iraupen bereberekoak izatea kasualitate da, antza; aldi batean bata eta bestean besteak irauten du luzaroago.

Munduak biraka dihardueneguz, alde batean egun denean bestean gau da, birak jarraitu ahala gerizpetakoa eguzkitara heldu ohi da eta alderantziz. Argia eta ilunaren kontrastea etengabea da gure bizitzan; hain da halan bada ezen, argi ilun fisikoez gan, sentimentu, egoera, bizipen zein edozeri eransten dizkiogu ideiak.

Iluna, desezaguna, ezjakina, itsumena, misterioa, batzuetan bildurra, loaldia, heriotza, etena, zuloa, bizimodu iluna, pentsamendu ilunak, eta abar. Argia, aldiz, bizia, ikusmena, ernealdia, jakituria, aurrerakotasuna eta pentsa daitezkeen konnotazio positibo guztiez horni dezakegu. Kontua da ez dela bata eta bestearen arteko orekarik une ia perzibiezin batez ez bada; edo bata edo besteak elkar gailentzen dutela eta bakoitza bere unean nagusi dela.

Batetik, udagueneko ekinozinoa pasatu denez, gauak egunak baino luzeago izango dira hurrengo hiletan, eguzkiaren izpiak gero eta indar ahulagoz helduko zaizkigu eta eguraldia hasi da jada hotzitzen; bestetik, Ekialdeko Timor, independentzia aldarrikatu ondoren, agian aldarrikatzeagatik, odolusten; Europa puzzleko piezak balaz aldatzen; Japonian deskoidu nuklearra; Turkia, Grezia, Mexiko, Taiwan ikaraturik; Antartidan Lanzaroteran tamainuko izotz puska nora doan ez dakiela, *on the rock*’sa prestatu nahi duenari begira... Honenbestez udaguen iluna dugula aurten esan dezakegu.

Nahi luke batek begiak itxi eta ilunaldiaren ondoren, zabaltzerakoan gaitz guztia desagertuta egotea, argiuneren bat ikustea; tamalez, desioak formulatzeak ez ditu eurok egi bihurtzen, baina, esperientziak baieztatzen digu, gauaren ondoren eguna etorri ohi dela.

...kornerra

MIKEL ELORZA

Saihesbidea

■ Chirac jauna Aznarrekin bildu eta bi izan dira tituluak: ez dute hitz egin *euskal gatazkaz*, departamenduaren sorreraz ere ez, pentsatzekoa da 35 orduen afera ere ez zutela mintzagai izanen, eta arrantza edo marrubien kontuekin ez zutela jardungo; baina hori bai, harremanak inoiz baino hobeak dira. Ez da harritzekoa; izan ere, zer arraioz mintzatu dira? Horretaz, noski. Euskal gatazka, departamendua eta beste nahitaez izango zituzten hizpide, hain zuzen lehendik hitz egindakoa berresteko: bide berari eustea. Hitzek baino ekintzek erakutsia digute hori. Gai labainkorragoak izan daitezkeenak, berriz, albora utziko zituzten, behin etorriko eta sesioan jardutea ez baita itxurazkoa.

Gaur Lizarran saihesbidea inauguratu dute, Lizarra iragan beharrik ez dago. Inauguraziora etor zitezkeen Chirac eta Aznar, sinbolismoz bete zatekeen.